

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Л.М. Жванко

М.В. Яцюк

КРАЄЗНАВСТВО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

ДО ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

**(для студентів усіх форм навчання - 1 курсу спеціальності
6.030601 «Менеджмент готельно-ресторанного господарства»,
3 курсу спеціальності 6.050200 «Менеджмент організацій»)**

ХАРКІВ – ХНАМГ – 2009

КРАЄЗНАВСТВО: Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи (для студентів усіх форм навчання - 1 курсу спеціальності **6.030601 «Менеджмент готельно-ресторанного господарства»**, 3 курсу спеціальності **6.050200 «Менеджмент організацій»**)/ Укл. Л.М.Жванко, М.В.Яцюк.- Харків: ХНАМГ, 2009. - 20 с.

Укладачі: канд. іст. наук, доц. Л. М. Жванко
канд. іст. наук, доц. М.В.Яцюк

Рецензент : канд. іст. наук, доц. О.Л.Рябченко.

**Рекомендовано кафедрою історії і культурології ХНАМГ,
протокол № 2 від 11 вересня 2008 р.**

ВСТУП

Формування історичної пам'яті українця-патріота актуалізує вивчення історичного минулого нашого народу, країни, держави. Сучасному фахівцю з вищою освітою необхідно вміти поєднувати гуманітаро-історичну і технократичну складові світогляду. Особливо важливим у цьому контексті є знання свого краю, його славного минулого, трагічних та героїчних сторінок, надбань культури та високого мистецтва.

Високі поняття «Батьківщина», «національна гідність» починаються зі знання рідного краю, історії села чи міста, вулиці та, власне, історії свого роду, тобто місця, де людина народилася, зросла, де пройшло її дитинство. Ці знання передаються від покоління до покоління з мелодією народної пісні, багатоголоссям рідної мови, материнськими колисковими.

На сучасному етапі розвитку України, як зазначено у програмі розвитку краєзнавства на період до 2010 р., що затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 10 червня 2002 р., невід'ємною складовою громадського руху та наукових досліджень є історичне краєзнавство, спрямоване на відродження духовності, історичної пам'яті, формування у громадян і передусім у молоді любові до рідного краю, національного патріотизму, поваги до людини, відповідальності за збереження історико-культурного надбання.

Саме краєзнавство дає змогу скористатися скарбницею історичного досвіду багатьох поколінь, всього того найкращого, що витримало випробування часом у сфері духовної та матеріальної культури.

* * *

Навчальними планами ХНАМГ для спеціальностей 6.050200 «Менеджмент організацій», 6.030601 «Менеджмент готельно-ресторанного господарства» передбачено виконання розрахунково-графічної роботи з курсу «Краєзнавство».

МЕТА І ЗАВДАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Розрахунково-графічна робота є однією з форм самостійної роботи студента з курсу «Краєзнавства». РГР передбачає написання теоретичної частини і розробку мультимедійної презентації за обраною темою. Ця робота покликана закріпити знання студентів, виявлення творчих і наукових здібностей за допомогою вербально-візуальних методів.

Мета РГР – відповідно до обраної теми розкрити зміст однієї із складових краєзнавства Харківщини.

У процесі виконання роботи студенти вирішують наступні *завдання*:

- ▣ розглядають головні положення теми, визначають її структуру, мету та завдання;
- ▣ складають бібліографічний опис літератури та джерел;
- ▣ вчаться робити узагальнення та висновки;
- ▣ поєднують теоретичний матеріал теми з практичним мультимедійним проектом – презентацією у форматі Microsoft PowerPoint;
- ▣ застосовують нові інформаційні технології для більш повної реалізації мети;
- ▣ підбирають відповідний ілюстративний матеріал; вчаться його аналізувати на відповідність теоретичному матеріалу, робити лаконічні записи;
- ▣ вдосконалюють уміння працювати на комп'ютері, поєднуючи міждисциплінарні зв'язки «Краєзнавства» й інформатики.

Основою для виконання РГР є джерела, література, періодичні видання, які зберігаються у бібліотеці ХНАМГ, державній науковій бібліотеці ім. В.Г.Короленка (краєзнавчі матеріали відділу Україніки) та інших бібліотечних установах, експозиції краєзнавчих музеїв, інтернет-сайти тощо.

СТРУКТУРА РГР З КУРСУ «КРАЄЗНАВСТВО» І ЗМІСТ ЇЇ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ

Структура

- ▣ Зміст.
- ▣ Вступ (до 1 стор.)
- ▣ Теоретична частина (до 8 стор.).
- ▣ Висновок (до 1 стор.).
- ▣ Презентація (6 – 8 слайдів).
- ▣ Список літератури та інтернет – ресурсів.

У *вступі* необхідно обґрунтувати наукову й громадську актуальність теми, дати коротку характеристику використаної літератури, визначити хронологічні та просторові межі дослідження, а також мету та завдання роботи. Слід пам'ятати, що вступ пишеться після написання основного тексту.

У *теоретичній частині* викладаються головні положення 1 – 2 розділів відповідно до змісту роботи. У кінці кожного розділу необхідно зробити стислі висновки. Для того, щоб зробити власні висновки, слід врахувати суперечності, які виявилися в опрацьованій літературі, і, спираючись на джерела, спробувати вирішити поставлену проблему. Тільки співставлення джерел дають більш-менш зрозумілу картину того чи іншого краєзнавчого явища.

У *висновку* необхідно підвести підсумки, отримані з проведеного курсового дослідження. Узагальнюються основні поняття, розглянуті в роботі, й наводяться логічні висновки.

Презентація має передавати основні положення вступу, теоретичної частини та висновків з обов'язковим використанням ілюстративного матеріалу. Вона додається в електронному і текстовому варіантах.

Список літератури та інтернет – ресурси має складатися з 5 - 8 найменувань, використаних при написанні роботи. Список подавати за українською абеткою.

Обсяг та оформлення РГР

Обсяг РГР – 18-20 сторінок тексту та презентаційних матеріалів, поданих на стандартних аркушах формату А4 із полями: зліва - 30 мм, згори - 20 мм, знизу - 25 мм, справа - 10 мм, надрукованого через 1,5 інтервал 14 кеглем шрифт – Times New Roman, або написаного від руки чітким почерком.

Відлік сторінок починають з титульного аркуша. Проте титульний аркуш і аркуш "ЗМІСТ" не нумерують, а починають з третього аркуша - "ВСТУП" - у верхньому правому куті з арабської цифри «3».

3

ВСТУП

Вивчаючи історію рідного краю, кожна людина відкриває для себе цікаві подробиці, нові факти про діяльність людей, які жили на цій землі багато років тому, про спосіб їх життя, праці, про культурну спадщину. Все, що робили наші предки на Слобожанщині тим чи іншим чином відображає сучасний Харків, Харківська область та близькі до неї землі.

Розділи роботи повинні мати змістові назви, написані великими літерами.

Наприклад: РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЇ ПОХОДЖЕННЯ НАЗВИ МІСТА ХАРКОВА

Презентацію від основного тексту необхідно відділити окремим аркушем, на якому в центрі необхідно написати – ПРЕЗЕНТАЦІЯ НА ТЕМУ «(ВКАЗАТИ ТЕМУ РГР)», шрифт 42. Times New Roman.

РГР акуратно переплітається, підписується студентом і науковим керівником. В окремому файлі додається електронний носій інформації.

Оформлення списку літератури та інтернет – ресурсів

Необхідною умовою при написанні РГР складання списку літератури. У списку літератури спочатку розміщуються джерела (опубліковані документи, коли такі були використані) в хронологічній послідовності, а потім література відповідно української абетки, згідно діючого стандарту із зазначенням кількості сторінок. Інтернет - ресурси подавати за зразком:

<http://www.onu.edu.ua/ru/index.html> -сайт ОНУ ім.І.І.Мечникова

<http://www.ognb.odessa.ua/> -бібліотека ім. М. Горького

<http://www.nbuv.gov.ua/> -бібліотека ім. В.Вернадського

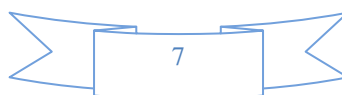
<http://lib-gw.univ.kiev.ua/> -бібліотека ім. Максимовича КНУ ім. Т.Шевченка

Загальні правила оформлення бібліографічного покажчика:

- ▣ Ініціали автора пишуться після прізвища.
- ▣ Опис книги роблять мовою оригіналу.
- ▣ У бібліографічному списку вказівки на том, частину, випуск, номер, а також рік видання подаються арабськими цифрами.
- ▣ Опис книги роблять за титульним аркушем.
- ▣ Під назвою описують збірники статей, матеріали конференцій, словники, довідники тощо.

Зразок складання бібліографічного покажчика:

▣ Книга одного автора:

Бойко О.Д. Історія України. - К.: Академія, 2001. - 675 с.

▣ Книга без зазначення автора:

Рідний край: Навч. посібник/За ред. І.Ф.Прокопенка. - Харків: ХДПУ, 1999. - 527 с.

▣ Багатотомне видання:

Давня історія України: В 2 т. - К.: Либідь, 1995. - Т. 2. - 220 с.

▣ Стаття часопису:

Ковтун Ю. Сузір'я Симеренків. // Слобожанщина. - 2000. - № 16. - С. 224-240.

Порядок написання теоретичної частини РГР

Викладач дисципліни (він же керівник роботи) доводить до студентів завдання роботи. У процесі індивідуальних консультацій із керівником студент визначає основні напрямки роботи і попередній план виконання.

Починати опрацювання теми слід з бібліографічного пошуку, знайомства з каталогами бібліотек, довідниками, енциклопедичними виданнями, а потім із ґрунтовними працями з обраною темою.

Керівник розглядає розроблений студентом конкретний план роботи, дає свої зауваження та вказівки до подальшого виконання.

Після написання теоретичної частини студент надає її науковому керівнику для перевірки. Після цього робота або повертається для доопрацювання, або проводиться співбесіда.

Рекомендації до створення презентації

▣ Презентацію потрібно виконувати після того, коли розроблена її загальна структура, зібраний ілюстративний матеріал.

▣ Ілюстрації потрібно подавали лише ті, які відповідають тематиці, мають високу якість.

- ▣ У першому слайді необхідно внести заголовок РГР, автора, мету роботи.
- ▣ Спочатку доцільно ввести на слайді текст презентації, а потім додати до неї ілюстрації.
- ▣ Оздоблюючи слайди варто пам'ятати, що велика кількість таких елементів відволікає увагу від основної мети презентації.
- ▣ До тексту презентацію доцільно додати таблиці, діаграми, схеми.
- ▣ При виконанні презентації необхідно частіше натискати на кнопку «Зберегти».

Зразки слайдів мультимедійної презентації виконаної у програмі Power Point Windows Vista .

ЛІТНІ СВЯТА

- ▣ У липні святкували одне з найбільших літніх свят – **Івана Купала (7 липня)**, з яким пов'язано багато легенд, одна з них – це пошуки квітки папороті. У серпні – порі збору урожаю і свята були присвячені вшануванню природи:
- ▣ **Маковія (14 серпня)**, для якого слобожанки пекли пиріжки з маком або спеціальні коржики-маківнички.
- ▣ Зустріч літа з осінню – це **Спас (19 серпня)**,
- ▣ **Перша Пречиста (28 серпня)** – час закінчення літа й наближення осені багатой на врожай, свята та весілля. Слобожани у весільному вбранні.

Прийшла Пречиста, стала дівка речиста

Оформлення презентації

- ▣ **Естетичний аспект.** При розробці презентації необхідно дотримуватися певної логічної схеми викладу. Оформлення узгоджується зі змістом і акцентує увагу на важливих моментах теми.

- ▣ **Діаграми та рисунки.** Зображення виконані на високому рівні, вдало розташовані, стосуються теми і допомагають розкрити його зміст.
- ▣ **Текст, кольорове оформлення, фон.** Текст легко читається. Фон неяскарий і добре пасує до кольору тексту і графіки.
- ▣ **Списки і таблиці.** Списки і таблиці правильно розроблені і вдало розташовані.

Зразок неправильного розміщення тексту

Українське бароко на Слобожанщині

В барокових церквах слобожанської школи, території якої межують з Росією, поєднуються риси і українського, і російського зодчества: такими є Покровський собор в Харкові, Спасо-Преображенський собор в Ізюмі, Воскресенська церква в Сумах. Покровський собор в Харкові - єдина нині існуюча споруда стародавньої Харківської фортеці. За пропорціями, силуетом, планом це типова трибанна українська церква, де враження традиційної для української архітектури пірамідальності та ярусності створюється за допомогою поступового зменшення восьмериків, поставлених один на другий. Водночас декоративне оздоблення собору має суто російський характер.

Критерії оцінювання презентації у форматі

Microsoft PowerPoint

1.	Відповідність презентації теоретичній частині РГР.
2.	Чіткість, лаконічність, доступність мультимедійної інформації, яка розкриває тему.
3.	Грамотність оформлення слайдів: у роботі немає орфографічних і граматичних помилок.

4. Інформативність ілюстративного матеріалу та доцільність співвідношення "текст - рисунок."

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ **розрахунково – графічної роботи**

№№ п/п	Вид роботи	Максимальна кількість балів
1	Своєчасно здано роботу.	1 - 3
2	Виклад матеріалу зроблено послідовно, висновки аргументовані, тему розкрито повністю.	1 - 8
3	Якість оформлення: наявність усіх складових частин роботи: зміст, вступ, теоретична частина, презентація, висновок, список літератури та Інтернет – ресурсів.	1 - 4
4	Презентацію виконано відповідно вказаних вимог.	1 - 10
5	Роботу виконано самостійно.	1 - 5
6	Усього набрано балів:	5 - 30

ТЕМИ РОЗРАХУНКОВО – ГРАФІЧНИХ РОБІТ З КУРСУ «КРАЄЗНАВСТВО»

1. Краєзнавство України: теоретичні засади.
2. Діяльність Українського комітету краєзнавців (1925 – поч. 30-х рр. ХХ ст.).
3. Репресовані краєзнавці Харківщини.
4. Микола Сумцов - історик та етнограф Слобідської України.
5. Дмитро Багалій - дослідник історії Слобідської України.
6. Степан Рудницький - батько української географії. Харківський період життя (1926-1933 рр.).
7. Олександр Потебня - всесвітньвідомий вчений-мовознавець.
8. Територія Харківщини первісної доби.
9. Доба сарматів і Харківська земля.
10. Сіверська земля у VIII-X ст.
11. Донецьке городище.
12. Заселення Слобідської України.
13. Перші переселенці на Слобідську Україну.
14. Кочові народи на Слобожанщині.
15. Теорії про виникнення Харкова та його назву.
16. Харківська фортеця (друга пол. XVII - XVIII ст.).
17. Історія Харкова у XVIII ст.
18. Історія вулиць Харкова.
19. Герб міста Харкова: історія виникнення.
20. Геральдика населених пунктів Харківщини.
21. Історія слобідських полків.
22. Соціальна структура Слобожанщини у XVIII ст.
23. Іван Сірко - легендарний кошовий отаман.
24. Харківські губернатори.

25. Промисли слобожан у другій половині XVII - XVIII ст.
26. Ярмаркова торгівля на Слобожанщині у другій половині XVII - XVIII ст.
27. Економічні процеси в Харківській губернії у XIX ст.
28. Харківська губернія у роки Першої світової війни.
29. Харківщина у роки Української революції (1917-1920 рр.).
30. Харків – українська радянська столиця.
31. Окупаційний режим на Харківщині (1941-1943 рр.)
32. Трагедія Дробицького яру.
33. Обрядовість Слобідського краю.
34. Звичай слобожан.
35. Народний календар слобожанщини.
36. Традиційні ремесла та промисли Слобожанщини.
37. Народний костюм Слобожанщини.
38. Святковий костюм слобожан.
39. Народні страви слобожан.
40. Прикладне мистецтво Харківщини.
41. Харківське літературне відродження 20-х – поч. 30-х років XX ст.
42. Становлення театру в Харкові.
43. Репресоване письменство Харкова.
44. Майк Йогансен – поет-футурист.
45. С.Пилипенко – голова «Плугу».
46. Микола Хвильовий - публіцист, лірик, патріот.
47. Архітектура Харкова XIX ст.
48. О.М.Бекетов - видатний архітектор.
49. Фотограф Альфред Федецький.
50. Культова архітектура Харківщини.
51. Музеї Харкова.
52. Розвиток науки на Харківщині у XIX ст.
53. Видатні художники Харківщини.
54. Малярство XX ст.. на Харківщині.

55. Художні галереї Харкова.
56. Ілля Рєпін – співець козацької слави.
57. Сергій Васильківський – видатний художник Слобожанщини.
58. Микола Самокиш - засновник українського батального малярства.
59. Розвиток кіномистецтва.
60. Харків і театр "Березіль" Леся Курбаса.
61. Розвиток початкової освіти на Харківщині у 18 – 19 ст.
62. Харківський колегіум - центр освіти Слобідської України.
63. Студенти та викладачі Харківського колегіуму.
64. Середня освіта на Слобожанщині у ХІХ ст.
65. Харківський університет - перший вищий навчальний заклад України.
66. Освітні процеси на Слобожанщині у роки Української революції (1917 – 1920 рр.).
67. Освіта радянської Харківщини.
68. Василь Каразін – видатний діяч і патріот.
69. Борис Грінченко – видатний фольклорист-мовознавець.
70. Христина Алчевська та її внесок у розвиток народної освіти.
71. Гнат Хоткевич - науковець та громадський діяч.
72. Відомі жінки Харківщини.
73. Соціальні процеси на Слобожанщині у роки Першої світової війни.
74. Преса Харківщини у роки Першої світової війни.
75. Повсякденність харків'ян у 20-ті роки ХХ ст.
76. Історія мого міста (села).
77. Історія мого роду - частина історії моєї Батьківщини.

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУШУ
РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

Кафедра історії і культурології

Ткаченко Світлана Володимирівна

ГЕРБ МІСТА ХАРКОВА: ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ

**Розрахунково-графічна
робота**

студентки І- го курсу

групи МГКТС 1

факультету

менеджменту

Науковий керівник:

к. і.н., доцент

Л.М.Жванко

ХАРКІВ - 2009

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Альбовский Е. Харьковские казаки. Вторая половина XVII в. I-я книга I-го тома. - Харьков, 2005.
2. Антонов А.Л., Маслийчук В.Л. История Харьковского городского самоуправления. 1654 – 1917. - Харьков, 2004.
3. Археология Украины. Харьковская область.-К.,1974.
4. Астахова О.В, Крупа Т.М., Сушко В.А. Свята та побут Слобожанщини. – Харків, 2004.
5. Багалея Д.И., Миллер Д.П. История города Харькова за 250 лет от его основания: В. 2 тт.- Харків, 1993.
6. Багалій Д.І. Історія Слобідської України. - Харків, 1993.
7. Барвинский В.А. Исторический очерк Харьковской губернии. - Харьков, 1918.
8. Білоусько О. Україна давня: євразійський цивілізаційний контекст. - К., 2002.
9. Боряк О. Україна: Етнокультурна мозаїка. – К.,2006.
10. Бунятян К. П. На світанку історії. – К., 1998.
11. Васіна З. Літопис українського одягу: У 2 т. – К., 2005.
12. Верменич Я. Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні. - К.,2003.
13. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення: хронологічний довідник. - К., 1995.
14. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. – Х Харків., 2005.
15. Герби міст України.-К., 2001.
16. Давня історія України: У 2 кн. - К., 1994-1995.
17. Дем'янчук Г.С. Українське краєзнавство: сторінки історії.-К.,2006.
18. Древности римского времени на Слобожанщине.- Харків, 2006.

19. Жванко Л.М. Соціальні виміри Української Держави (квітень – грудень 1918 р.) .- Харків, 2007.
20. Зайцев Б.П., Скирда В.В. та ін. Історія радного краю: У 2 част. - Харків, 2001.
21. Історія міст і сіл України. Харківська область. - К., 1967.
22. Історія українського козацтва. -Т.1.- К.,2006.
23. Каневський І., Скирда В., Яцина О. Енеоліт і бронзовий вік на Харківщині.// Український засів. - Харків, 1997. - Ч. 10-12 (53-55).- С. 82-88.
24. Кононова О.В. Музична культура Харкова кінця XVIII початку XX ст. - Харків, 2004.
25. Краєзнавство.- Науково-популярний журнал. - К., 1995.
26. Культура і побут українського народу. - К., 1991.
27. Лавріненко Ю. Розстріляне відродження. Антологія 1917-1933.- К., 2001.
28. Лейбфрейд А.Ю., Полякова Ю.Ю. Харьков. От крепости до столицы: заметки о старом городе.- Харьков, 1998.
29. Маслійчук В.Л. Провінція на перехресті культур: Дослідження з історії Слобідської України.-Харків, 2007.
30. Матейко К. Український народний одяг. Етнографічний словник. – К., 1996.
31. Мистецька скарбниця Харкова. - Харків, 2004
32. Ніколаєва Т. Історія українського костюма.- К., 1996.
33. Описи Харківського намісництва кінця XVIII ст. – К.,1991
34. Палахтій І.С., Шефель С.В., Ігнатов А.Ф. Культура Харківщини у 1917-1920 рр. // Культура України. Вип. 7. Мистецтвознавство: Зб. наук. праць / М-во культури і мистецтв України. Харк. держ. акад. культури. - Х Харків., 2000. - С. 26-33.
35. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: Навч. посібник.-К., 2006.
36. Попович М. Нарис історії української культури. - К., 2001.

- 37.Потрашков С.В. Харьковские полки: Три века истории. - Харьков, 1998.
- 38.Природа и население Слободской Украины. Харьковская губерния. (Пособие по родинovedению). Репринт. изд. - Харків, 2007.
- 39.Репресоване краєзнавство (20-30-ті роки).- К., 1991.
- 40.Рідний край. - Харків, 1999.
- 41.Саратов І.Ю. Іван Сірко.-Харків, 1998.
- 42.Саратов І.Ю. Історія Харківських гербів. - Харків, 2000.
- 43.Саратов І.Ю. Харкове, звідки ім'я твоє? - Харків, 2005.
- 44.Семененко В. Над Харківщиною – революційний тайфун.// Слобожанщина .- 1999.- № 12.
- 45.Семененко В.І., Радченко Л.А. Історія України. -Х., 2000.
- 46.Середяк А. Краєзнавчі дослідження в Україні (історіографічний аспект). //Історіографічні дослідження в Україні.-К., 2004.- Вип. 14.- С.249 – 272.
- 47.Січинський В. Чужинці про Україну. Вибір описів подорожей по Україні та інших писань чужинців про Україну за десять століть. - Прага, 1942; - К.,1992.
- 48.Скирда В.В., Зайцев Б.П., Парамонов А.Ф. Из глубины веков: К истории города Харькова.- Харьков, 2004.
- 49.Семененко В.І. Історія Східної України. Поновлення кайданів. - Харків, 1997.
- 50.Скоробагатов А.В. Харків у часи німецької окупації(1941 - 1943).- Харків, 2004.
- 51.Слобожанщина. - Часопис. - 1999-20003.
- 52.Слюсарский А.Г. Социально-экономическое положение Слобожанщины в 17 – 18 в.- Харьков, 1963.
- 53.Срезневский И.И. Историческое обозрение гражданского устройства Слободской Украины со времени ее заселения до преобразования в Харьковскую губернию.- Харьков, 1883.
- 54.Столиця відчаю. Голодомор 1932-1933 р. на Харківщині вустами очевидців./ Упорядник Т.В.Поліщук.-Харків, 2006.

55. Сумцов М.Ф. Слобожане. Історико – етнографічна розвідка. – Х Харків., 2002.
56. Титар О., Титар В. Мистецтво Слобожанщини.//Харьковский исторический альманах. - Харьков, 2002.
57. Тронько П.Т. Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття (досвід, проблеми, перспективи). - К., 2001.
58. Тронько П.Т. Українське краєзнавство в ХХ столітті.- К., 2002.
59. Українська етнологія: Начальний посібник. - К., 2007.
60. Українське народознавство: Навчальний посібник. - К., 2006
61. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія. - К., 1992.
62. Харкову 350. Історія. Сучасність. Стратегія розвитку.- Харків, 2004.
63. Шрамко Б.А. Древности Северского Донца. - Харьков, 1962.
64. Шрамко Б.А., Михеев В.К., Грубник-Буйнова Л.П. Справочник по археологии Украины. Харьковская область. - К., 1974.
65. Шрамко Б.А., Скирда В.В. Рождение Харькова.- Харьков, 2004.
66. Юркевич В. Еміграція на Схід і залюднення Слобожанщини за Богдана Хмельницького.- К., 1932.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

КРАЄЗНАВСТВО: Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи (для студентів усіх форм навчання - 1 курсу спеціальності **6.030601 «Менеджмент готельно-ресторанного господарства»**, 3 курсу спеціальності **6.050200 «Менеджмент організацій»**).

Укладачі: Любов Миколаївна Жванко,
Микола Володимирович Яцюк

Редактор: М.З.Аляб'єв

Комп'ютерний набір та верстка: Л. М.Жванко

План 2008 поз. 58М

Підп. до друку 26.01.2009	Формат 60x84 1/16	Папір офісний
Друк на ризографі	Обсяг. 1,0 арк.	
Тираж 50 прим.	Зам №	

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ
61002, Харків, вул. Революції, 12